

Bericht voor het kerkblad van twee reizigers, die met Kerk in Actie op reis zijn gegaan naar Ghana

Over onze reis naar Ghana, 21 november – 4 december 2016

Zoals de meesten van jullie weten zijn wij, Margreet v.d. Berg en Riet v.d. Werff, met de organisatie Kerk in Actie in november naar Ghana geweest. Het doel van onze reis was, om kennis te maken met de vrouwen en hun werk voor het “kariténoten project” dat ondersteund wordt door Kerk in Actie en waarvoor in onze gemeente tijdens de 40 dagen tijd in 2016 gecollecteerd is.

Nu we terugkijken op deze reis kunnen wij alleen maar zeggen dat deze diepe, diepe indruk op ons heeft gemaakt. Misschien komt het ook omdat het voor ons de eerste keer was dat wij in een West-Afrikaans land waren. Voor ons gevoel kwamen wij in zo'n heel andere wereld met compleet andere gebruiken en gewoonten terecht en dan nog afgezien van de hitte, zeker in het Noorden was het nog warmer dan in Zuid Ghana, 35-40 graden was overdag heel gewoon. Het straatbeeld is niet te vergelijken met dat in westerse landen. Het verkeer was regelmatig één grote heksenketel. Verder vindt het leven naar ons idee voor het grootste deel langs de weg plaats. Overal mensen met hun handelswaar. Overal lopen (meestal) vrouwen met stapels goederen op hun hoofd. We hebben een keer met stomme verbazing gekeken naar een man die een hele stapel fietsen op zijn hoofd droeg. Maar ook vrouwen met stapels brandhout, naaimachines, lappen stof, potten en pannen, al of niet gevuld, op hun hoofd, noem maar op alles wat vervoerd en/of verkocht moet worden. Het was voor ons een hilarisch moment toen we een keer iemand zagen die geheel bepakt en beladen was met alleen maar bh's. Mensen op fietsen die volgepakt waren met van alles en nog wat. Vrachtwagens die uitpuilden, scooters met hele gezinnen, vrouwen met baby's op hun rug en tig kinderen op één bromfiets. Je kunt het zo gek niet bedenken. Wij hebben regelmatig vol verbazing staan kijken.

De eerste dagen in Accra waren gevuld met officiële contacten zoals ontmoetingen met vertegenwoordigers van de Presbyteriaanse kerk en allerlei nevenorganisaties. Zo wilden deelnemers aan een synodevergadering graag weten wie wij waren en wat ons ertoe bracht om onze comfortzone te verlaten en ons onder te dompelen in de hitte van hun land met minder comfortabele voorzieningen. Deze vraag is ons later, toen wij op de projecten waren, ook nog meerdere malen gesteld.

Bij elke ontmoeting werd voor ons gebeden en werd ons bij het afscheid de zegen van de Heer meegegeven. Het is ons opgevallen dat het geloof in God in heel het dagelijks leven is ingebed. Elke dag werd vroeg in de ochtend begonnen met gebed en bijbellezing. We kunnen nog veel hen leren.

We hebben ook nog kennis gemaakt met een vrouwengroep die zich inzet voor ontwikkeling en bewustwording van vrouwen. Daarnaast hebben we een aantal “highlights” van Accra en omgeving gezien. Een binnenlandse vlucht bracht ons vervolgens naar Tamalé in het midden van Ghana. Dit deel van Ghana is voor het overgrote deel Islamitisch. Wij hebben een bezoek gebracht aan de grootste moskee van het land en gesproken met de leider van de moslim gemeenschap. Ghana is een democratisch land en de bewoners met verschillende religieuze achtergronden gaan vredelievend met elkaar om. Op onze vraag of men niet bang is voor de invloed en terreur van “Boko Haram” werd ontkennend geantwoord, “dat zou in hun land niet gebeuren”. Laten we het hopen...!

Een bezoek aan een “heksendorp”, was voor ons onvoorstelbaar. Door de PCG worden hier vrouwen opgevangen die verstoten zijn door hun familie omdat men denkt dat zij de oorzaak zijn van het onheil dat hun dorp getroffen heeft. Zo vertelde één van de vrouwen dat 4 van haar kinderen bij de geboorte waren overleden dat de groep haar had verstoten en zo had zij haar andere kinderen al jaren niet meer had gezien. Met hulp van de PCG wordt geprobeerd te bemiddelen voor deze vrouwen, zodat zij ooit weer kunnen terugkeren naar hun families. Een langdurig proces, als het al lukt, tenminste.

Maar de allergrootste indruk heeft de ontmoeting met de vrouwen, in het Noorden van Ghana, die betrokken zijn bij het Kariténotenproject, op ons gemaakt. In totaal nemen 1000 vrouwen deel, verspreid over 4 regio's. Vanaf Tamalé zijn we in 4 groepen uit elkaar gegaan. Per groep zijn we naar de verschillende dorpen gereisd.

Het moment van vertrek naar ons dorp Garu, vonden wij heel spannend.. Wij hebben uren hotsend klotsend door bergen, langs ravijnen en door dor, zeer droog savannegebied gereden. Gelukkig hadden wij het volste vertrouwen in onze vaste chauffeur Solomon.

In Garu werden we ondergebracht in een guesthouse van de PCG. Een zeer sober onderkomen, maar voor ons een paleisje waar wij alleen met ons vijven vertoefden. Bezoeken van dorpen gaat niet zomaar. Je moet je eerst melden bij de “Chief”. Dit gaat gepaard met allerlei plichtplegingen. Maar zodra de Chief goedkeuring heeft gegeven voor je komst, ben je vrij om te gaan en staan waar je wilt en mag je ook foto's maken. Zo'n ritueel is elke keer weer een hele belevenis en het is een eer als de Chief je vraagt naast hem te komen zitten (Margreet) en als je ten huwelijk wordt gevraagd (Riet) sta je even helemaal met de mond vol tanden!

Het contact met de groep vrouwen daarna was de grootste belevenis van onze reis. Met een welkomstlied en met dans werden we allerhartelijkst ontvangen op hun “werkstation”. Vol trots lieten zij ons alles zien. Dit station is gebouwd met steun van donatie van Kerk in Actie. Het bestaat uit een overdekt betonnen gedeelte waar de bewerking van de noten plaatsvindt. een gedeelte waar de ovens zijn gebouwd en een opslagplaats voor de eerder verzamelde noten en het eindproduct. Het wemelt er van vrouwen en kinderen. Als er geld is om schoolgeld te betalen gaan de grotere kinderen naar school. Baby’s en kleine kinderen hebben meestal hun plekje op de rug van moeder, oma of zusje of scharrelen wat rond. Speelgoed is er niet, kinderen maken zelf speeltjes, zoals een pop van stro. Vol trots lieten ze ons zien hoe zij die op hun rug in doeken wikkelden. Een hele kunst, ik zou het niet kunnen nadoen. Er wordt hard gewerkt in groepen.

Alles wat nodig is voor het verwerkingsproces

wordt aangevoerd in bakken op het hoofd. Zoals, noten, water, hout voor de ovens enz.enz. Het is onvoorstelbaar wat er allemaal gedaan moet worden voordat er een kilo sheabutter is ontstaan. Wij hebben hier en daar meegeholpen om te ervaren hoe het werkt. Probeer maar eens met een bak op je hoofd te lopen. Laat staan dat deze vol zit met water. Ons is het niet gelukt. Sommige werkzaamheden zijn zwaar en vermoeiend.

Door de verzengende hitte is het werken bij de ovens geen pretje en ook beslist ongezond door de rook van het gesprokkelde hout of alles wat maar branden wil. Toch heerst er een saamhorige en goede sfeer. Met de weinige middelen die ze hebben is er een heerlijke

maaltijd voor ons gemaakt. Het bezoek aan enkele families in hun eigen omgeving was een onvergetelijke ervaring. De families leven met elkaar in een soort compound met lemen hutjes in een cirkel gebouwd, zonder elektra, zonder water, zonder sanitaire voorzieningen, omringd door koeien, kippen, geiten, varkens, en

landbouwproducten. Een, naar onze maatstaven, geordende chaos.

Maar de ontvangst is steeds weer bijzonder open en hartelijk. Met behulp van een tolk praten wij met elkaar. Het trof ons dat ondanks de armoede en het harde leven de vrouwen er zo mooi en sterk uit zien. Ze stralen een geheel eigen waardigheid uit.

Wij voelden ons soms bezwaard, wij waren bang dat wij onze gastheren/vrouwen tot last waren. Maar het tegendeel bleek waar te zijn. De vrouwen van ons project, maar ook alle mensen van de PCG die onze reis mogelijk hebben gemaakt, stelden onze betrokkenheid bij hun werk en hun leven heel erg op prijs. Ook waren zij nieuwsgierig naar ons en naar ons

privé leven en zij vroegen zich af wat ons ertoe bracht om bij hen op bezoek te willen komen. Het afscheid na 3 dagen was dan ook best emotioneel. Er werd geknuffeld, een traantje gelaten, weer met z'n allen op de foto, gedanst en we werden langdurig uitgezwaaid.

Zondag hebben we een lokale

kerkdienst meegemaakt. Een vrolijke boel met veel zang en dans. In het bijzonder voor de inzameling van de gaven werd er volop gezongen en werd door de hele kerk heen gedanst. Als wij dat bij ons nou ook eens zouden doen, dat fleurt de boel vast en zeker op en verhoogt het misschien ook nog wel de opbrengst van de collecte...!!

Wij hebben ons steentje bijgedragen door uit volle borst en met veel plezier 3 liederen te zingen, en nog 3-stemmig ook. Het klonk volgens ons best goed. We kregen in ieder geval een daverend applaus.

Na drie enerverende dagen in ons eigen dorp Garu, was het een vreugde om onze overige groepsleden weer te zien en over hun belevenissen en ervaringen te horen.

De terugweg naar Accra, geheel met een bus, gaf ons de gelegenheid met eigen ogen te zien hoe het landschap van dor, droog en heet in het gebied van de Sahel, geleidelijk veranderde in groenere, meer vruchtbare streken en uiteindelijk in tropisch oerwoud. De laatste nacht hebben wij in een door Nederlanders beheerd resort aan de zuidkust gelogeed. We wisten

